HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לאו מי אמר רבי ישמעאל חדא פירא הוי חזקה לכולהו פירי. (ג) דבמקום הזיתים מהני למקום התבואה והקיץ וכאילו החזיק בשלשתן דמי וכן כשכנס את תבואתו כמי שהחזיק בשלשתן דמי שמן הטעם הזה הוי חזקת שלש שנים בכל השדה אע"פ שלא החזיק בו בכולהו פעם אחת הכי נמי חזקת מקום י' אילנות של שנה ראשונה זו חשובין כאילו החזיק נמי במקום העשרים וכן בשניה וכן בשלישית כאילו החזיק בכל שנה בג' אילנות: **וה"מ.** דהוי חזקה באכילת שלשים אילנות בג' שנים כה"ג היכא דלא אפיק אחריני כי העשרים לא עשו פירות כי אם עשרה לבד בכל שנה דומיא דרבי ישמעאל שמלקט כל מה שגדל בשדה. ופירש ר"ח כגון בנות שוח שאין פירותיהם נגמרים עד ג' שנים: **אבל אי אפיק.** הני (ג) אילנות כולהו פירות בכל שנה ושנה אכל אלא י' מיעייהו לא הוי הני י' חזקה לכ' דכיון דלא אכל כל הפירות גילה על עצמו שהשדה אינה שלו וירא להחזיק חזקה גמורה ולפיכך לא חשש זה המערער למחות ולא הויא חזקה: **והוה דנואי בזויי.** לשון בזיעה. כלומר וה"מ דהוי חזקה כשאכל עשרה בכל שנה היינו ע"י פיזור שאכל ג' בכל בית סאה דנמצא מחזיק כל השדה אבל אכל י' אילנות ביחד בבית סאה (ד) זה ובשנה שניה כמו כן בבית סאה שני וכן בשלישית אינה חזקה דכל בית סאה חשוב שדה האילן בפני עצמו ושדה שלש לא הוי חזקה לשדה אחר והיינו נמי דומיא דרבי ישמעאל דכנס את תבואתו ומסק את זיתיו כו' שבכל השדה הוא אוכל דסתם שדה האילן על פני כולו מפוזרין הזיתים והדקלים: **זה החזיק באילנות וזה החזיק בקרקע.** שני לקוחות שלקחו שדה האילן מאדם אחד ביחד וכל הקרקע היה צריך לאילנות שהיו נטועים כדין שדה אילן. והכי מתוקמא סוגיא דשמעתין לאחד מכר הקרקע ולאחד מכר האילנות והחזיק כל אחד בשלו כגון דרפק בה פורתא (ה) או עשה שום עבודת קרקע כל אחד בשלו דקרקע נקנה בכסף בשטר ובחזקה [קדושין כו.] ולאו בחזקת ג' שנים מיירי ובהדיא מפרש לקמיה [ע"ב] דבשני לקוחות מיירי: **אמר רב זביד זה קנה אילנות.** לפירותיהן בלא קרקע שאם יבשו האילנות לא יטע אחרים במקומן וזה קנה כל הקרקע אפי' אם יש שם ג' אילנות דתנן בהמוכר את הספינה (לקמן דף פפ.). דקנה קרקע תחתיהם ובייניהן וחולה להן כמלא אורה וסלו ה"מ בלוקח אחד הקונה אילנות בתוך של חבירו דקנה קרקע אבל הכא בשני לקוחות שלוקחין ביחד זה אילנות וזה קרקע מצי אמר ליה בעל הקרקע לבעל האילנות כי היכי דלדידי לית לי באילנות לדידך נמי לית לך בקרקע והכי מפרש לקמיה [ע"ב]: **לימא ליה.** כשייבש האילן עקור אילנך שקול וזיל ולא תטע אחר במקומו אבל כל זמן שהוא טוען פירות אינו יכול לומר כן ואע"ג דקרקע אין לו באילן (ו) כמות שהוא יונק מן הקרקע קנאו לפירותיו. והכי נמי מוכח לקמן בשמעתא [לח.] מדאמר ליה מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי אי כורכמא רישקא זבין ליה כו' והבמוכר את הספינה (לקמן פפ.) נמי תנן הקונה ב' אילנות בתוך שדה חבירו הרי זה לא קנה קרקע כו' ואם מתו אין לו קרקע אלמא אע"ג דאין לו קרקע קתני ולא יעקרנו עד שימות וה"ה להא דרב זביד: **זה קנה אילנות וחלי קרקע.** לאו דוקא חלי קרקע אלא (ו) הצריך לאילנות תחתיהן ובייניהן וחולה להן כמלא אורה וסלו. אי נמי דוקא קאמר חלי וכגון שכל הקרקע צריך לאילנות אם לא מפני שמכר הקרקע לחבירו ואפילו לא הוו אלא ב' אילנות דקיימה לן בהמוכר את הספינה דאין להן קרקע הכא יש להן דכיון דשני לקוחות הן שקונין ביחד מצי אמר ליה בעל האילנות לבעל הקרקע כי היכי דלדידך בעין יפה זבין לדידי נמי כו' והכי מפרש לקמיה [ע"ב]: **מכר קרקע ושייר אילנות לפניו.** אפי' אינן אלא ב' יש לו קרקע כדי מחיית האילנות ונורכן וגם אם יבשו יטע אחרים במקומן דודאי מוכר לעצמו שייר קרקע והכי אמרינן בהדיא בהמוכר את הבית (לקמן דף עח.) אמר רב הונא אע"ג דאמור רבנן הקונה ב' אילנות בתוך של חבירו הרי זה לא קנה קרקע מכר קרקע ושייר ב' אילנות לפניו יש לו קרקע: **ואפי' לרבי עקיבא דאמר כו'.** פלוגתא דרבי עקיבא ורבנן לקמן בהמוכר את הבית (דף סד.) בשני מקומות גבי מוכר את הבית תנן לא מכר את היציע כו' ולא את הבור ולא את הדות אע"ג דכתב לו עומקא ורומא וצריך ליקח לו דרך דברי רבי עקיבא דמוכר בעין יפה מוכר ולא שייר במכירתו כלום וחכמים אומרים אינו צריך ליקח לו דרך דמוכר בעין רעה מוכר וגבי מוכר את השדה תנן[ז] נמי הכי דאמרינן מוכר בעין יפה מוכר ולא שייר אל עצמו דרך ללכת אל בורו: **ה"מ גבי בור ודות.** הוא דקאמר ר' עקיבא דלא עיכב דרך לעצמו סביבות הבור כלום דלא מכחשי באורעא שיכול הלוקח לזרוע על שפתו ולא יצטרך עליו הלוקח לעקור בורו מכאן דהא אינו מזיקו כלל הלכך לא אסיק מוכר אדעתיה לעכב לעצמו כלום מן הקרקע והלכך צריך ליקח ממנו דרך בדמים לילך אל בורו:

דקא

לאו מי אמר ר' ישמעאל חד פירא הוי חזקה לכולהו פירי להני מילי היכא דלא אפיקו (ה) אבל אפיקו ולא אכל לא הויא חזקה [ב]והוא דבאזי באזוזי: זה החזיק באילנות וזה החזיק בקרקע אמר רב זביד זה קנה אילנות וזה קנה קרקע מתקיף לה רב פפא [ג]זה קנה אילנות וחצי קרקע וזה קנה חצי קרקע: [ד]פשיטא מכר קרקע ושייר אילנות לפניו יש לו קרקע ואפילו לר' עקיבא דאמר [ה]מוכר בעין יפה מוכר [ו]ה"מ גבי בור ודות ולא מכחשו בארעא אבל אילנות דקמכחשי

(ה) [לקמן סד: סה: עח. עב. פב:], [ב] [לקמן עח. פב:], [ג] [לקמן עח.], [ד] ל"ל ולפירושו. רש"ל, [ה] [וע' תוס' בכורות ת. ד"ה בגוות], [ו] [לקמן דף עב.] דקמכחשי

הגהות הב"ח

(א) גמ' ולא אפיקו אחריני אבל אפיקו אחריני ולא אכל: (ב) רשב"ם ד"ה לאו מי וכו' דמקום הזיתים וכו' שלא החזיק בו בכולהו כי אם פעם אחת וכו' בכל שנה בכל אילנות דמי סמ"ד: (ג) ד"ה אבל אי אפיק הני שלשים אילנות: (ד) ד"ה והוא דבזאי וכו' בבית סאה זו ובשנה: (ה) ד"ה זה המזיק וכו' לרפק בה פורתא ובעל האילנות פשחינהו או עשה: (ו) ד"ה ל"מ וכו' אילן יש לו כמות שהוא יונק מן הקרקע שהרי קנאו לפירותיו: (ז) ד"ה זה קנה וכו' אלא קרקע אצריך לאילנות: (ח) תוס' ד"ה (בדף הקודם) ממטע כו' וכמה יהו מרוחקים ממטע עשרה: (ט) בא"ד ויותר מכאן קאי אעשר לבית סאה כמו גבי מכר ולפי זה נמי: (י) בא"ד ומלאה לרשב"ל דלא מוקי לה בהיא דהמוכר את הבית לגמרי כי' שמעון אלא: (כ) ד"ה לימא וכו' והכי קאיל ליה לרב פפא: (ל) בא"ד שאני דקאמר ליה כי היכי: (מ) בא"ד כדפ"ב דאפילו נג':

מוסף תוספות

א. דהאי פחות מכאן ארישא דבריתא קאי דקתני כמה יהיו מקורבים דמלא אורה וסלו בקרוב לו וכמה יהיו מרוחקין י"ר אמה ועלה קתני פחות מכאן או יותר על כן. ריטב"ל. ב. והא דקאמר אבל אפיק ולא אכל לא הויא חזקה ה"ק אבל בשאר אילנות שטוענין בכל שנה ואפיק ולא אכל לא הויא חזקה. רשב"ל וע"ע ריטב"ל. ג. דבתר חנטה אזלינן. ר"ש שנעשית פ"ס מ"ל. ד. אבל התם דבשנה אחת נלקטין כיון דאיתא לפירא השתא ומחר הן נלקטין כאכילה אחת דמיא. רשב"ל. ה. ואילו קדם אחד בזכייתו הא ודאי קנה הכל דכל שהוא מטע עשרה לבית סאה זה טפל לזה וכו', הילכך כשמוכר לשנים יחד וכו' פליגי רב זביד ורב פפא. ריטב"ל. ו. בפ' הספינה (לקמן פא.) ואי נמי בפ' הבית (לקמן סט.). רשב"ל. ז. זה טוען אני לקחתי את האילנות וזה טוען אני לקחתי את הקרקע, או שזה טוען אני לקחתי את הכל וזה טוען אני לקחתי את הכל. יד רמה. ח. אלא שמקיימם מיהת, דהא אילנות קנה ולא עצים. ריטב"ל. ט. וכאילו אמר חצי דין קרקע הראוי בעלמא לאילנות, והדין הראוי להם הוא שני דברים, האחד שיהא לו תחתיהם ובייניהם כמלא אורה וסלו והשני שיטע אחרים במקומם. ריטב"ל. י. כי היכי דלא לימא ליה עקור אילנך. רשב"ל.

מוסף רש"י

דאמר מוכר בעין יפה מוכר. בכל דיני מכירות שבעולם (לקמן מד:). הני מילי גבי בור ודות. גבי מכר את הבית ושייר בור ודות, דלית ליה שום חיזק לנוקה דבלא לא מכחשי בארעא דלא יהלכך לא חשש לשייר כלום מן הקרקע סביב הבור ולא הדות, אבל אילנות. שמקלקלין את הקרקע שייר מן הקרקע עם האילנות אף לאחוז ליטע במקומן אם יקיצו אלו, משום דלא לימא ליה לוקח עקור אילנך כשיעמוד והיפטר מכאן (לקמן עא.).

רבינו גרשום

אבל אפיק ולא אכל. כי אם מעשרה לחודייהו לא הוי חזקה הני להם משום דמצי למימר ליה המערער הואיל שלא היית אוכל ז) לא הייתי מוחה: והוא דבזאי בזויי. כלומר היכא אמרינן כי לא אפיקי דהני הוי חזקה להני היכא דלא אפיקו כל הני ל' בין כולהו אלא י' אילנות ולא בעינן נ) אותן שבבית סאה יחד אלא צריך דבזו בהו כגון דאפיק ג' בין עשרה בהאי בית סאה ובאידך בית סאה אפיק נמי ג' בתוך י' ובבית סאה שלישית אפיק ד' בין עשרה והיינו בזו בזויי שהוציא מתוך בית סאה זו לתוך בית סאה זו. ובאידך תרתין שנין ליפקי כי האי גוונא הנך דלא אפיקו אשתקד דמצי למימר המחזיק אכלתי בכל שנה מכל בית סאה ואכלתים כולם בג' שנים ובדומיא דמתני' דקתני כנס את תבואתו ומסק את זיתיו וכנס את קייצו דמכולה אכל דהאי פירא הוי חזקה להאי ודמי כמאן דאכל מכולהו תלת זימני: זה קנה אילנות וחצי קרקע. מקום האילנות שאם מתייבשין הללו יכול לנטוע אחרים תחתיהן שאם לא היה כלום בקרקע היכא דייבשי היה יכול לומר לו עקור אילנך שקול וזיל אין לך שום בקרקע כלום: הא פשיטא לן מכר קרקע [ושייר אילנות לפניו] יש לו קרקע. מקום האילנות: ואפי' לר' עקיבא דאמר. באידך פירקין דלקמן מכר את השדה לא מכר לא את הבור ולא את הדות את צריך ליקח לו דרך מן הלוקח לילך לבור ולדות משום דמוכר בעין יפה מוכר ומוכר לו כל השדה אפי' דרך של בורו: הני מילי גבי בור ודות. מש"ה מכר לו אפי' את הדרך דלא מכחשו בארעא דיכול לזרוע סמוך לבור ודות:

ז) נראה דל"ל אלא היית אוכל כל הפירות. נ) נ"ל ולא בעינן דלאפיקו אותן י' שבבית סאה יחד אלא צריך וכו'.

עין משפט נר מצוה

עד א ב מיי' פי"ב מהל' טוענן ונטענן הל' יט כ ועיין בהגהות ומ"מ סמג עשין לא טוש"ע מ"מ סי' קמח סעי' ח:

עה ג מיי' שם הל' ח ופכ"ד מהלכות מכירה הל' ט סמג שם טוש"ע שם סעיף יט וסי' רטז סעיף יג:

עו ד מיי' פכ"ד מהל' ממכירה הלכה ח ועיין בהגהות ומגיד משנה סמג עשין כב טוש"ע מ"מ סי' רטז סעי' יא יב [ובכ"מ אלפס סוף פרק ד' דמכילתין דף קלב:]: